

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.21.299/2015/15. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Farkas László ügyvéd által képviselt **felperes neve(címe 1)** szám alatti lakos (levelezési címe: **(cím 2)** felperesnek – a Sulyok és Ádám Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Ádám Attila ügyvéd) által képviselt **I.rendű alperes neve (címe)** szám alatti székhelyű I. rendű és a **(jogtanácsos neve)** által képviselt **II.rendű alperes neve(címe)** szám alatti székhelyű II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2014. február 12. napján kelt 13.P.21.386/2013/17. számú közbenső és részitélete ellen a felperes 18., I. rendű alperes 19. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

K Ö Z B E N S Ő Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletét közbenső ítéletnek tekinti, azt **részben megváltoztatja** és a felperes, valamint az I. rendű alperes jogelődje között 2006. november 14-én létrejött HIT... számú egyedi kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását akként rendeli el a szerződéskötés időpontjára visszamenő hatállyal, hogy az ügyleti kamat mértékét évi 11,61 %-ban állapítja meg.

Mellőzi az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének az árfolyamrés mint költség megállapítására vonatkozó rendelkezését.

Egyebekben az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű alperesnek 58.000,- (Ötvennyolcezer) a II. rendű alperesnek 10.000,- (Tízezer) Ft másodfokú eljárási költséget és az államnak – külön felhívásra – 48.000,- (Negyvennyolcezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes és az I. rendű alperesi jogelőd **(neve)** (a továbbiakban: I. rendű alperes) – a képviseletében eljáró autókereskedő közreműködésével – 2006. november 14-én svájci frank alapú, változó kamatozású egyedi kölcsönszerződést kötött a felperes által a **(B)** Kft.-től megvásárolandó **(X)** típusú gépjármű vételárának finanszírozása céljából. Az I. rendű alperes a HIT... számú kölcsönszerződés alapján 2.852.700,- Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek. A felek a 120 hónapon keresztül fizetendő törlesztőrészek havi összegét 38.721,- Ft-ban, az összes törlesztőrészetet 4.646.520,- Ft-ban, a THM-et pedig 8,87 %-ban határozták meg és rögzítették a törlesztőrészek esedékességét. A kamat- és árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség elszámolásának módjaként ún. fix devizakonstrukcióban állapodtak meg és mértékadó devizanemként CHF-et tüntettek fel.

Ugyanezen a napon a felek a kölcsönszerződés biztosítékaul vételi jogot alapító és adásvételi szerződést is kötöttek.

A szerződést a gépjárműkereskedő alkalmazottja írta alá az I. rendű alperes részéről ez utóbbi pecsétjével.

A kölcsönszerződés részét képezte az I. rendű alperes HIT/2006.05.31. megjelölésű üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.) melynek megismerését illetve ránézve kötelező jellegét a felperes az egyedi kölcsönszerződés 3. pontjában elismerte. Az üzletszabályzat az alábbi releváns rendelkezéseket tartalmazza:

I.7. Fix deviza konstrukció: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyamesemény.

I.17. Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem.

I.18.e. Mértékadó kamatláb: amennyiben a mértékadó devizanem egyéb, úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanem három havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megjelölt oldalán három havonta közzétett kínálati referencia kamatláb (három havi LONDON InterBank Offered Rate-LIBOR).

I.23. Rendkívüli árfolyamesemény: rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy az egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által fogatosított rendkívüli intézkedés (pl. intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok változtatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolja.

I.24. Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötté napján.

I.25. Kamatváltozás:

„Kamatváltozás:

a) Kamatváltozás I.: a mértékadó kamatláb pénzpiacra bekövetkezett százalékos értékének változása függvényében a hátralévő törlesztőrészek összegét érintő kamatkülönbözet.

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1.

c) Kamatváltozás III. (árfolyamváltozás): A kölcsönszerződés futamidő lejártá előtti megszűnésekor fizetendő - ki nem terhelte - kamatkülönbözet, amelynek mértéke a szerződés megszűnésének esetén szabályozó rendelkezésekben külön kerül meghatározásra.”.

V.6. „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a

mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke euró esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztárfolyamának változása.

XIII.2. A Kölcsönbevevő a kölcsönszerződés fennállása alatt az azonosítás során megadott adatokban (Finanszírozási Kérelem), illetve a tényleges tulajdonos személyét érintően bekövetkezett változásokról köteles a tudomásszerzést követő 5 munkanapon belül a Hitelezőt írásban értesíteni.

A felperes kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek – annak módosítását követően – sem tudott eleget tenni, ezért az I. rendű alperes a szerződést 2010. szeptember 15-én azonnali hatállyal felmondta, majd a kölcsönből megvásárolt gépjárművet 2010. november 29-én a felperes lakásáról elszállította és értékesítette. Az elszámolás eredményeként kimutatott 3.459.434,- Ft összegű követelését 2012. július 10-én a II. rendű alperesre engedményezte.

A felperes 2015. április 3-án kelt – I. rendű alperesnek megküldött – levelében kérte a vele szembeni törvényi elszámolás lefolytatását. A levél második sorában magát **(felperes címe 3)** szám alatti lakosként jelölte meg, lakcímváltozást külön nem jelentett be. Az I. rendű alperes 2015. április 14-i válaszában tájékoztatta az elszámolás rendjéről, melyben felhívta a felperes figyelmét arra, hogy a személyi adataiban történt esetleges változást, különösképpen levelezési címének, állandó lakcímének megváltozását jelentse be, amit kizárólag formanyomtatványon fogad el. A felperes ezt követően lakcímváltozást nem jelzett.

Az I. rendű alperes a kölcsönszerződés alapján a 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény) szerinti elszámolást elkészítette, abban az induló ügyleti kamatláb mértékét 11,61 %-ban határozta meg. Az elszámolást a felperes nála nyilvántartott **(felperes címe 4)** szám alatti lakcímére megküldte, melyről az 2015. május 5-én „cím nem azonosítható” postai jelzéssel érkezett vissza.

A kimutatásban a felperes javára 186.766,- Ft fogyasztói követelést mutatott ki. Majd május 14-én az elszámolás részletes levezetését is megküldte ugyanazon címre.

A felperes keresetében a kölcsön- és az azt biztosító opciós szerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérte, egyben eredeti állapot helyreállítása címén 544.000,- Ft és annak jogszabály szerinti kamatai megfizetését vállalta. Keresete indokolásaként hivatkozott arra, hogy a szerződés szűnlelt, mivel abban nem szerepel a kölcsön svájci frankban meghatározott mértéke, egyben kifogásolta a teljes hiteldíjmutató összetevőire vonatkozó rendelkezéseit. Ez utóbbihoz kapcsolódóan előadta, sem az egyedi kölcsönszerződés, sem a hatályos üzletszabályzat nem tünteti fel az összes költségek között az árfolyamrést, így a THM kiszámítása és annak az egyedi kölcsönszerződésben rögzített mértéke nem felel meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjában rögzítettnek. Értelmetlennek tartotta a kamatszámítás módját. Az egyedi kölcsönszerződés érvénytelenségének okaként hivatkozott az ügyleti kamatmérték meghatározásának hiányára is. Vitatta, hogy az I. rendű alperes üzletszabályzata az egyedi kölcsönszerződés részévé vált volna. Ezzel összefüggésben állította, azt nem kapta kézhez, így nem volt lehetősége megismerni. Sérelmezte, hogy az I. rendű alperes az árfolyamváltozásból eredő teljes kockázatot rá hárította, ezzel a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a hátrányára állapította meg. További véleménye szerint az egyedi kölcsönszerződés létre sem jött, mivel azt a kölcsönbeadó részéről senki nem írta alá, csak a gépjárműkereskedő, aki viszont erre nem volt jogosult.

Az I. rendű alperes elsődleges ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Érvélése szerint a kereskedő jogosult volt nevében és képviselőjében eljárva a szerződés megkötésére. Amennyiben eljárási jogosultsága nem lenne megállapítható, álképviselőnek minősülne, akinek tevékenységét az I. rendű alperes utólag jóváhagyta, így a szerződés alaki hibában nem szenved. Állította, hogy az egyedi kölcsönszerződés részévé vált általános szerződési feltételek alapján kiszámítható az ügyleti

kamat, míg a THM meghatározásakor az árfolyamrést figyelembe vették. Azzal kapcsolatban, hogy az egyedi kölcsönszerződésben THM-ként 8,87 % szerepel, úgy nyilatkozott, az programhiba miatt téves érték, ami abból is megállapítható, hogy folyósításkor az ügyleti kamat mértéke eleve 11,61 % volt. Arra az esetre, ha a bíróság a kölcsönszerződés érvénytelenségét állapítaná meg, hangsúlyozta, a szerződés olyan hibákban szenved, melyek kiküszöbölhetőek. Ennek alapján az árfolyamrés mértékét a középárfolyamhoz viszonyítva $\pm 1,25$ %-ban, míg a kamatot 11,61 %-ban kérte meghatározni.

A II. rendű alperes ellenkérelme szintén a kereset elutasítására irányult. Kiemelte, a felperes állításával szemben a perbeli gépkocsit 860.000,- Ft-os vételáron értékesítette, ennek alátámasztására csatolta az adásvételi szerződést. Kérte továbbá figyelembe venni, hogy a felperes a szerződéskötés során nem az általában elvárható gondossággal járt el akkor, amikor a mindössze egyoldalú, lényegi információkat tartalmazó kölcsönszerződés szövegét sem olvasta el aláírás előtt.

Az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletével megállapította, hogy a felperes és az I. rendű alperes jogelődje között 2006. november 14-én létrejött HIT... számú egyedi kölcsönszerződés érvénytelen, egyben azt érvényessé nyilvánította akként, hogy megállapította, a szerződés részét képező deviza vételi és eladási árfolyam közötti eltérés, mint költség a középárfolyamhoz viszonyítva $\pm 1,25$ %, míg az egyedi kölcsönszerződésben a kamat mértéke a Londoni Bankközi Piacon a mértékadó devizanemben 3 havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (LIBOR). Határozatának indoklásában rámutatott, különbséget kell tenni az ún. szervezeti és az ügyleti képviselő között. Az I. rendű alperes jogelődje és a gépjármű kereskedő között létrejött együttműködési megállapodás alapján a kereskedő az I. rendű alperesi jogelőd nevében és képviselőként érvényesen köthetett szerződéseket. Figyelembe vette, hogy az együttműködési megállapodás 4.1. pontja szerint az alperesi jogelőd nevében kötött jogügyletek esetén a kereskedő képviselőként kizárólagosan azok a munkavállalók voltak jogosultak eljárni, akiket erre a kereskedő meghatalmazott, köztük azonban a szerződést aláíró **(személy neve)** nem szerepel. Álláspontja szerint viszont mivel az I. rendű alperesi jogutód 2013. november 12-én kelt nyilatkozatával **(személy neve)** tevékenységét jóváhagyta, a képviselői jog hiánya miatti alaki érvénytelenségi ok nem áll fenn. A szerződés jóerkölcsbe ütközésére illetve színlelt voltára történt felperesi hivatkozást a Kúria 6/2013. Polgári jogegységi döntése alapján nem találta megalapozottnak. Megállapította ugyanakkor a kölcsönszerződés érvénytelenségét a Hpt. 213. § c) pontja alapján az ügyleti kamat és a THM mértéke meghatározottságának hiánya miatt. A Kúria döntésére hivatkozva úgy foglalt állást, hogy a THM az árfolyamrést mint költséget nem tartalmazza, ezért a szerződés érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként az érvénytelenségi ok kiküszöbölésére nem találta alkalmazhatónak az I. rendű alperes által kért 11,61 %-os mértéket figyelemmel arra, hogy a THM nem lehet alacsonyabb, mint az ügyleti kamat. Így a kamatot az üzletszabályzat I.9.c. pontja alapján határozta meg, míg az árfolyamrés mértékét az irányadó Kúriai döntés alapján.

Az ítélet ellen a felperes és az I. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést.

A Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.392/2014/2. számú végzésével a másodfokú eljárást felfüggesztette, majd az eljárás folytatását követően felperest fellebbezésének illetve keresetének a DH2 törvény 37. § (1) bekezdése szerinti módosítására hívta fel.

A felperes a másodfokú eljárásban keresetét módosította, kérte a kölcsön- és az ahhoz kapcsolódó opciós szerződés semmisségének, valamint az alperes 2010. szeptember 15. napján kelt azonnali hatályú felmondása érvénytelenségének megállapítását. Jogkövetkezményként a kölcsönszerződés

határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását igényelte 3.312.369,- Ft mint összes megfizetett törlesztőrészlet erejéig. Ezen túlmenően az alperesek egyetemleges kötelezését kérte 459.669,- Ft és járulékai, valamint kártérítés címén 500.000,- Ft gépjármű értékesítésből származó veszteség és 720.000,- Ft albérleti díj megfizetésére. Korábbi, 9. számú fellebbezés pontosításának az árfolyamrész felszámításának tisztességtelenségével és az egyoldalú szerződésmódosítással összefüggő kitételeit, valamint a kölcsönszerződés formai elégtelenségével kapcsolatban kifejtetteket nem tartotta fenn. Utalt azonban arra, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatban tájékoztatást nem kapott, sem az általános szerződési feltételeket, sem az üzletszabályzatot nem bocsátották rendelkezésére. Véleménye szerint a szerződés azért is érvénytelen, mert a kölcsönszerződés és az üzletszabályzat a konkrét induló ügyleti kamatot nem rögzíti, továbbá a kölcsönszerződés devizában nem tartalmazza sem a kölcsön összegét, sem a törlesztőrészleteket. Érvelt azzal is, hogy az alperes hivatkozott HIT/2006.05.31. számú üzletszabályzata semmis, mivel nem felel meg a szerződéskötéskori Hpt. 209. § a) pontjában foglaltaknak. Vitatta, hogy az elszámolás részére szabályszerűen kézbesítésre került.

Az I. rendű alperes fellebbezésében elsődlegesen a közbenső és részítélet megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását kérte, másodlagosan a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását akként, hogy az ügyleti kamat éves %-os mértéke 11,61 %. Álláspontja az volt, a szerződés érvénytelenségének kiküszöbölése a törvényi elszámolásra is tekintettel a szerződés érvényessé nyilvánításával érhető el, amely a DH2 törvény alapján elkészített részletes törvényi elszámolás alapján akként történhet, hogy a kölcsönszerződést a bíróság a megkötésig visszaható hatállyal érvényessé nyilvánítja oly módon, hogy az ügyleti kamat éves %-os mértékét 11,61 %-ban meghatározva pótolja. Kifejtette, az árfolyamrész problematikáját a DH1 és DH2 törvény rendezte. A felperessel megtörtént a törvényi elszámolás, amely felülvizsgálatnak minősül. Az árfolyamkockázat tekintetében utalt a Szegedi Ítéltábla más ügyben hozott döntésére, valamint az üzletszabályzat V. fejezet 6. pontjára, amelyben a kölcsönbevevő vállalta a mértékadó devizanem és a forint közti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Kiemelte, az üzletszabályzat megismerését a felperes aláírásával igazolta. Az üzletszabályzat érvénytelenségére történt hivatkozás kapcsán megjegyezte, az I. rendű alperes pénzügyi vállalkozás, a felperes által hivatkozott Hpt. 209. § (1) bekezdés a) pontja azonban hitelintézetekre vonatkozik. A törlesztőrészletek meghatározottsága tekintetében a Kúria 6/2013. jogegységi döntését kérte figyelembe venni.

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében csatlakozott az I. rendű alperes által előadottakhoz.

A felperes fellebbezése **alaptalan**, az I. rendű alperes fellebbezése **részben alapos**.

Az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletében megállapította a létrejött egyedi kölcsönszerződés érvénytelenségét és az ügyleti kamat meghatározottságának hiányában az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével rendelkezett annak érvényessé nyilvánításáról, továbbá meghatározta az árfolyamrész mértékét. Időközben az árfolyamrész kérdését a jogalkotó a DH törvények formájában jogszabályok útján rendezte, ezért az elsőfokú bíróság határozatának e rendelkezése okafogyottá vált, fennmaradó rendelkezései pedig közbenső ítéletnek minősülnek az alábbiakra tekintettel:

A Pp. 213. § (3) bekezdése értelmében ha a keresettel érvényesített jog fennállása és a felperest ennek alapján megillető követelés összege tekintetében a vita elkülöníthető, a bíróság a jog fennállását ítélettel előzetesen is megállapíthatja (közbenső ítélet). Jelen esetben az elsőfokú bíróság határozatának az árfolyamrész kérdésével nem érintett rendelkezései csupán a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset jogalapját érintették – hiszen az összecszerűség kérdésében nem döntött – ezért az ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletét közbenső ítéletnek tekintette és ekként bírálta felül.

A felperes a másodfokú eljárásban keresetét módosította és – egyebek mellett – egyetemlegesen kérte kötelezni az alpereseket 500.000,- Ft gépjármű értékesítésből származó veszteség, valamint 720.000,- Ft „albérleti” díj megfizetésére. Bérleti díj iránti igényét is kártérítés címén terjesztette elő arra hivatkozva, hogy a gépkocsi alperes általi elszállításától végleg **(város neve)**-re költözéséig és ott önálló lakás bérletéig 1 éven keresztül albérletben kellett laknia, ami rezsivel együtt havi 60.000,- Ft-os pluszkiadást jelentett számára.

E kérelmei olyan új kereseti kérelmek, amelyek az elsőfokú eljárásban nem kerültek előterjesztésre, ugyanakkor nem sorolhatók a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti kötelező keresetmódosítás fogalmi körébe sem, ezért meg nem engedett kereset-, illetve fellebbezés-változtatásnak minősülnek (Pp. 146. § (1) és (5) bekezdés, 235. § (1) bekezdés), így az ezekben foglaltakkal az ítéltábla érdemben nem foglalkozhatott a Pp. 247. § (1) bekezdése értelmében.

A felperesnek a másodfokú eljárásban előterjesztett hivatkozására tekintettel az ítéltáblának elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felperes és az I. rendű alperes között az elszámolás a perbeli kölcsönszerződéssel kapcsolatosan a DH2 törvény rendelkezései szerint megtörtént-e, illetve az elszámolás felülvizsgálatnak tekinthető-e. A felperes ekörben arra hivatkozott, hogy az I. rendű alperes által megküldött elszámolást nem kapta kézhez, mivel az olyan lakcímre került megküldésre, melyen évek óta nem tartózkodik, holott lakcímváltozását bejelentette. A 2014. évi XL. törvény (DH2) 18. § (2) bekezdése értelmében ha az elszámolás a fogyasztói kölcsönszerződésben, illetve a fogyasztó által bejelentett lakóhelyéről – egyebek mellett – „cím nem azonosítható” postai jelzéssel érkezik vissza, a panasz az elszámolásról való tudomásszerzéstől számított 30 napon belül, ha a fogyasztó a panasz benyújtásában akadályozva van, az akadály megszűnésétől számított 30 napon belül, de – a (4) bekezdés és a 31. § (2) bekezdés esetét ide nem értve – legkésőbb 2015. december 31. napjáig terjeszthető elő. A (3) bekezdés c) pontja szerint ezesetben a tudomásszerzés időpontja a honlapon történő közzétételt követő 30. nap. Az (5) bekezdés azt is kimondja, ha az első négy bekezdésben foglaltak szerinti panasz előterjesztésére nem kerül sor, úgy kell tekinteni, hogy az elszámolásban foglaltakat a fogyasztó elfogadja. Ezt követően az elszámolás nem vitatható.

A peradatokból megállapíthatóan a felperes 2015. április 3-án kelt levelében kérte az I. rendű alperest az elszámolás lefolytatására a perbeli kölcsönszerződés alapján, melynek második sorában valóban feltüntetett egy, az alperes nyilvántartásától eltérő lakcímet. A levélre az I. rendű alperes 2015. április 14-én írásban válaszolt (Pf.I.21.299/2015/7/A/1.), melyben – egyebek mellett – arról is tájékoztatta a felperest, hogy köteles a lakcímváltozását megfelelő formanyomtatványon bejelenteni. E kötelezettségének a felperes nem tett eleget, beadványa tartalma alapján nem tekinthető lakcímváltozás bejelentésének, az elszámolással szemben panaszt pedig nem terjesztett elő. Lényeges, hogy a felperes az elszámolásnak az ítéltábla általi megküldését (kézbesítve: 2016. március 9.) követően sem hivatkozott arra, hogy azt vitatta volna. Mindezek következtében a DH2 törvény 18. § (2)-(3) bekezdés c) pontja és (5) bekezdése alapján az elszámolás felülvizsgálatnak tekintendő.

A további fellebbezési hivatkozások kapcsán az ítéltábla álláspontja következő:

Üzletszabályzat egyedi kölcsönszerződés részévé válása

A felperes a másodfokú eljárásban is fenntartotta az elsőfokú eljárásban kifejtett azon álláspontját, miszerint az I. rendű alperes üzletszabályzata nem vált az egyedi kölcsönszerződés részévé, mert azt nem kapta meg. Tény, hogy az egyedi kölcsönszerződés 2. pontja szerint a kölcsönszerződésben nem szabályozott kérdéseket a szerződés elválaszthatatlan részét képező **(I.rendű alperesi jogelőd neve)** HIT/2006.05.31. üzletszabályzata tartalmazza. A felperes a 3. pontban kijelentette, hogy a

kölcsönszerződésben és az annak elválaszthatatlan részét képező opciós és adásvételi szerződésben, valamint az üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette, azokat jelen szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el, és az üzletszabályzat átvételét a jelen szerződés aláírásával nyugtázza. Lényeges, hogy a felperes azt, miszerint kölcsönszerződést aláírta, nem tette vitássá.

A Ptk. 205/A. § (1) bekezdése alapján az üzletszabályzat általános szerződési feltétel, amely a 205/B. § (1) bekezdés szerint csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje és ha ezt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta. A Ptk. 205/B. § (1) bekezdése tehát – az elfogadás mellett – nem a tényleges megismerést, hanem csupán a megismerés lehetővé tételét kívánja meg ahhoz, hogy az általános szerződési feltétel a szerződés részévé váljon (hasonlóan: Szegedi Ítéltábla Gf.II.30.405/2014/3. számú döntés). Miután a perbeli esetben az egyedi kölcsönszerződés 3. pontjában a felperes a megismerés és az elfogadás tényét aláírásával igazolta, ezzel szemben – a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján – őt terhelte volna annak bizonyítása, hogy az írásbeli elismerés ellenére azt mégsem vette át (hasonlóan: Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.441/2015/4. számú döntés). E bizonyítási kötelezettségének azonban nem tudott eleget tenni. Megjegyzi az ítéltábla, a felperes saját előadása szerint még a mindössze egy oldal terjedelmű kölcsönszerződést sem olvasta át aláírás előtt és nem kérte azt sem, hogy az üzletszabályzatot neki adják át. A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően azonban – a jóhiszeműség és a tisztesség követelményére is tekintettel – a kölcsönbevevőtől minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (eBDT 2013.2889.), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes, számára nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE).

Mindenképpen téves tehát a felperes álláspontja atekintetben, hogy az alperes üzletszabályzata ne vált volna az egyedi kölcsönszerződés részévé.

Az üzletszabályzat semmisségére történt hivatkozás kapcsán osztja az ítéltábla az I. rendű alperes álláspontját. A Hpt. 209. §-a jelen ügyben nem alkalmazható, mivel az I. rendű alperes nem hitelintézet, hanem pénzügyi vállalkozás.

A kölcsön összege és a törlesztőrészletek CHF-ben való meghatározásának hiánya

A jelen eljárásban alkalmazandó 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 205. § (2) bekezdése értelmében a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Visszterhes szerződés esetén elengedhetetlen tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. Ezek kölcsönszerződésnél – a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint – a hitelező által nyújtott szolgáltatás, azaz a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése. Ennek megfelelően a kölcsönszerződés létrejöttéhez a feleknek meg kell állapodniuk egyrészt a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében, másrészt az adós visszafizetési kötelezettségében. Ez utóbbi meghatározásának egyik lehetséges módja az adós által teljesítendő törlesztőrészletek számának, összegének és esedékességének megjelölése.

A peres felek szerződése – amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította – deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy a szerződés tárgya, vagyis a hitelező által folyósítandó kölcsön összege és az adós tartozása, azaz a törlesztőrészletek összege egyaránt devizában kerül meghatározásra. Így az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és törlesztésére viszont forintban került sor, vagyis az ún. kirovó és lerovó pénznem eltér egymástól: a kirovó pénznem deviza, a lerovó pedig forint. A felek a szerződés megkötésekor a kölcsönösszeg devizában való meghatározása során két módot választhatnak: vagy az érintett devizanemben jelölik

meg pontosan, összességében a kölcsön összegét (ebben az esetben a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ, hogy ténylegesen milyen forintösszeg kerül az adós részére átadásra), vagy azt a forintösszeget jelölik meg, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. Mindkét mód alkalmas a kirótt tartozás egyértelmű meghatározására (6/2013 Polgári jogegységi határozat III/1. pont).

A felperes álláspontjától eltérően tehát nem szükséges, hogy maga a kölcsönadott, folyósított összeg, illetve a törlesztések összege devizában meghatározva szerepeljen tételesen a szerződésben, az is elégséges, ha azok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatók. Ezzel egyezően foglalt állást a Kúria az elsőfokú ítélet meghozatalát követően hozott 1/2016. Polgári jogegységi határozatában, amelynek 1. pontja rögzíti, hogy a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelményeknek, ha az írásba foglalt szerződés – ideértve az annak szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével. Jelen esetben az egyedi szerződés egyértelműen rögzíti a lerovó pénznemben, azaz forintban folyósítandó kölcsön összegét, az Üsz. I.24. pontja alapján pedig pontosan kiszámítható, hogy ennek alapján a kirovó pénznemben, CHF-ben milyen összegű tartozása keletkezett a felperesnek. Ez irányadó a törlesztőrészletek tekintetében is (1/2016. számú PJE 2. pont). Minderre figyelemmel bár nem számszerűen, de a szerződés rendelkezései alapján kiszámítható módon meghatározásra került a kölcsön és a törlesztőrészletek összege devizában is, így a szerződés megfelel a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában előírt követelménynek, hiszen tartalmazza a szerződés tárgyát (a kölcsön összegét), a törlesztőrészletek számát, összegét, és a törlesztési időpontokat is.

Az ügyleti kamatban való megállapodás hiánya

A fentiek szerint a kölcsönszerződés létrejöttéhez nélkülözhetetlen az ellenszolgáltatásnak, azaz az adós visszafizetési kötelezettségének meghatározása, amelynek bankkölcsönszerződés esetén tartalmaznia kell a folyósított kölcsönösszeg kamatát is a Ptk. 523. § (2) bekezdése értelmében. Az, hogy a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás szerződésben meghatározott induló mértéke, vagyis a törlesztőrészletek összege meghaladja a kölcsön összegét, igazolja az ügyleti kamatban való megállapodást. Mindezt nem érinti, hogy a törlesztőrészletek a tőkén és a kamaton felül esetlegesen egyéb, az adós részéről teljesítendő fizetési kötelezettségeket is tartalmaznak. Ettől eltérő kérdés, hogy a Hpt. 213 § (1) bekezdés c) pontja alapján a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződések esetében nem mellőzhető a kamat éves százalékos értékének szerződésben való feltüntetése. Ennek elmulasztása azonban nem a szerződés létrejöttét, hanem a jogszabályi rendelkezés alapján annak semmisségét eredményezi. Annak, hogy az e hiányosságból fakadó érvénytelenségi ok a szerződés egészének semmisségét, vagy csupán annak részleges érvénytelenségét eredményezi, nincs érdemi jelentősége. Mivel az érvénytelenség oka egy hiányosság, nyilvánvalóan nem alkalmazható ugyanis az érvénytelenségnek az a legalapvetőbb következménye, hogy az érvénytelen szerződéshez (szerződési feltételhez) joghatás nem fűződik, arra jogosultságot, vagy követelést alapítani nem lehet. A kamat éves százalékos mértéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén így az érvénytelenség Ptk. 237. §-ában meghatározott „további” jogkövetkezményei alkalmazhatók, ennek megfelelően – a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) hatálya tartozó szerződések, így a perbeli kölcsönszerződés esetében is – a körülményektől függően sor kerülhet a szerződés hatályossá vagy

érvényessé nyilvánítására (DH2 tv. 37. § (1) bekezdés). Ennek az érvénytelenségi oknak a jogkövetkezményét azonban maga a jogalkotó rendezte a DH2 tv-ben előírt ún. felülvizsgált elszámolás szabályainak megalkotásával. A pénzügyi intézményeknek ugyanis az általuk kötelezően elvégzendő elszámolást a DH2 tv. 16. § (2) bekezdése értelmében a Magyar Nemzeti Bank elnökének a DH2 tv. felhatalmazása alapján kiadott rendeleteiben (42.,54. és 55/2014 MNB rendelet) meghatározott tartalommal és formában kellett elkészíteniük. Az érintett MNB rendeletekből megállapíthatóan az elszámolásnak egyebek között tartalmaznia kellett a kölcsön induló kamatlábát, amelyet a részletes elszámolásban tüntettek fel a pénzügyi intézmények. A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített – az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő – elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, vagy ha kifogása jogerősen elbírálásra került, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és a DH2 tv. 29. §-a értelmében annak eredménye a továbbiakban más polgári eljárásban nem vitatható. Mindez azt jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult, és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott – 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált” szerződési tartalomnak megfelelően került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen, a továbbiakban nem vitatható módon megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el. Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos mértéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset elbírálása során a bíróságnak vizsgálnia kell, sor került-e az elszámolás bíróság általi felülvizsgálatára a DH2 tv. 26-28. §-ai alapján. Ha igen, a jogkövetkezmény levonására irányuló igény ítélt dolog. Ha nem, az érvénytelenség Ptk. 237. §-ában megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést akként, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogy maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját. Ennek megfelelően az érvényessé nyilvánítás során az alperes által készített – a felperes által bíróság előtt meg nem támadott, és ezáltal ráutaló magatartással elfogadott – elszámolásban feltüntetett ügyleti kamatlábat megjelölve pótolja a szerződés érvénytelenségéhez vezető hiányosságot.

Annak nincs jelentősége, hogy a felperes nem kérte az érvényessé nyilvánítást és az is közömbös, hogy az alkalmazott jogkövetkezmény mennyiben felel meg az egyik, vagy a másik fél érdekeinek. Ha a fél az érvénytelenségi perben az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását kéri, a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezményei közül melyiket alkalmazza. Ennek csupán egy korlátja van: nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (Legfelsőbb Bíróság: Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 7. pont).

A kifejtettek alapján nem volt tehát akadálya annak, hogy a korábban már részleteztettek szerint felülvizsgálatnak minősülő elszámolás keretében megállapított kamatmérték meghatározásával (11,61 %) a bíróság a szerződést érvényessé nyilvánítsa.

A bíróság a szerződés érvényessé nyilvánítása során lényegében valóban módosítja, illetve kiegészíti a felek szerződését annak érdekében, hogy az érvénytelenségi okot, illetve az az által előidézett érdeksérelmet kiküszöbölje, ennek a módosításnak a jogszabályi alapja azonban – a felperes hivatkozásával ellentétben nem a Ptk. 241.§-a, hanem a Ptk. 237. § -a, ezen túl a perbeli esetben a DH2 tv.37. §-a, ezért alaptalan a felperesnek az a fellebbezési érvelése, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Ptk. 241. §-ában foglaltakat.

Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya

A felperes fellebbezésében változatlanul hivatkozott arra, hogy az árfolyamkockázatról az I. rendű alperestől tájékoztatást nem kapott, emiatt a szerződés egésze érvénytelen. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét a Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Jelen ügyben a kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja alapján a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezen túl a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” és „fix deviza konstrukció” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészletek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat 17., 22., 24. és 25.b. pontjainak együttes értelmezése eredményeként is egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (17. pont), a mértékadó árfolyam (24. pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés is egyértelmű, és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat 23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben afelől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Lényegesek továbbá a perbeli jogvita elbírálása szempontjából az üzletszabályzat fix deviza konstrukcióra vonatkozó XI. fejezetének rendelkezései, amelyek alapján ugyancsak világos lehetett a felperes számára, hogy a Ft/CHF árfolyamának kedvezőtlen irányú változása növelni fogja fizetési terheit oly módon, hogy a szerződés futamideje meghosszabbodik, és így az egyedi szerződésben megjelölt összegű havi törlesztőrészleteket a szerződéskötéskor számítottához képest tovább kell fizetnie.

Ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel átolvasta volna az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, úgy a fent megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is növekedhetnek. Ezzel szemben maga hivatkozott arra a személyes meghallgatása során, a szerződés üzletszabályzat elolvasása nélküli aláírására. Az

ítélőtábla e ponton is utal a fogyasztó szerződéskötési gondosságával kapcsolatosan korábban kifejtettekre (6/2013. PJE).

THM „helytelen” meghatározása

A felek szerződése rögzíti az éves százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, ezért megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak. Ha a teljes hiteldíjmutató nem az ügylet tényleges terheit mutatja, az nem a szerződés semmisségét eredményezi, hanem akarat hiánya miatt (Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdés) a szerződés megtámadására adhat alapot. A felperes azonban jelen perben erre alapítottnak a szerződést nem támadta meg.

Az eredménytelenül fellebbező felperes elvesztessége folytán a le nem rótt 48.000,- Ft fellebbezési eljárási illetéket köteles megfizetni a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján az állam külön felhívására, egyben meg kell térítenie az I. és II. rendű alperesek másodfokú eljárási költségeit (Pp. 78. § (1) bekezdés), amelyet az ítélet a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5)-(6) bekezdése alapján, a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányosan határozott meg azzal, hogy az I. rendű alperes tekintetében figyelembe vette a jogorvoslati kérelmére lerótt fellebbezési eljárási illetéket is (4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II/1. pont).

S z e g e d, 2016. december hó 2. napján

Dr. Kiss Gabriella sk. .	Bálint Attila sk. .	Bánfalvi-Bottyán Csilla sk.
a tanács elnöke	előadó bírő	táblabírő